

**REGIONALNY DYREKTOR
OCHRONY ŚRODOWISKA
W RZESZOWIE**

al. Józefa Piłsudskiego 38
35-001 Rzeszów

WPN.6400.6.2025.JSz.8

Rzeszów, dnia 27 czerwca 2025 r.

D e c y z j a

Działając na podstawie art. 104 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 572), art. 56 ust. 2 pkt 2, art. 56 ust. 4 pkt 2, w związku z art. 51 ust. 1 pkt 1, 2 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1478 ze zm.), w związku z § 1 pkt 1 lit a, §2 i § 6 ust. 1 pkt 1, 2 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz. U. z 2014 r., poz. 1409), po rozpatrzeniu wniosku PGW Wody Polskie Zarządu Zlewni w Stalowej Woli reprezentowanego przez Dyrektora Pana Fabiana Ziębę z dnia 20 marca 2025 r., znak RS.ZPU.532.8.2025.MK, uzupełnionego pismami z dnia: 16 kwietnia 2025 r., 14 maja 2025 r. i 30 maja 2025 r. znak: jw., w sprawie wydania zezwolenia na odstępstwo od zakazów wobec gatunków roślin objętych ochroną w związku z planowanym usuwaniem kotewki orzech wodny *Trapa natans* ze zbiornika wodnego Wilcza Wola, m. Wilcza Wola, gm. Dzikowiec,

zezwalam PGW Wody Polskie Zarządowi Zlewni w Stalowej Woli na umyślne niszczenie, umyślne zrywanie lub uszkodzenie kotewki orzech wodny *Trapa natans* ze zbiornika wodnego Wilcza Wola, m. Wilcza Wola, gm. Dzikowiec, **pod następującymi warunkami:**

1. Za właściwą realizację niniejszego zezwolenia odpowiada Wnioskodawca.
2. Dopuszczalne jest usuwanie ww. gatunku z powierzchni zbiornika o wielkości do 17,65 ha dwukrotnie, tj. raz w roku 2025 i raz w roku 2026 (powierzchnia z której usuwana będzie kotewka orzech wodny będzie tożsama w obydwu latach).
3. Prace prowadzone będą pod nadzorem hydrobotanika przez zespół przeszkolonych osób.
4. Działania wykonywane będą w terminie do 8 sierpnia 2025 r. oraz od 20 czerwca 2026 r. do 7 sierpnia 2026 r.
5. Dopuszczalne jest prowadzenia prac z łodzi lub z brzegów, ręcznie lub z wykorzystaniem kos/podbieraków/czerpaków/siatek hydrobiologicznych.
6. W kolejnych 5 sezonach wegetacyjnych od wykonania prac (począwszy od roku 2026 r. – przed wykonaniem koszenia) zbiornik Wilcza Wola będzie monitorowany w zakresie oceny stanu zachowania gatunku kotewka orzech wodny (czyli prowadzony będzie w latach 2026 – 2030). Ocenie będzie podlegała: liczebność populacji, zagęszczenie roślin w płatach, średnia liczba owoców i ich zawiązków na rozecie, średnica rozet, zdrowotność roślin, powierzchnia siedliska zajmowanego przez populację, fragmentacja siedliska, ocienienie, stopień zarośnięcia lustra wody przez szuwały oraz roślinność zajmującą tę samą niszę co kotewka orzech wodny, perspektywy ochrony, sugerowane zabiegi ochrony czynnej, zagrożenia. Sprawozdanie z prowadzonych prac monitoringowych wraz z dokumentacją fotograficzną będzie przekazywane do końca grudnia w każdym roku jego wykonania.
7. W latach 2025 – 2026 przekazane zostaną do 30 września danego roku sprawozdania z wykonanych prac. Integralną częścią ww. sprawozdań będzie opisana dokumentacja fotograficzna obejmująca zbiornik Wilcza Wola, w tym jego część, gdzie prowadzono prace

oraz mapa w czytelnej skali obrazująca zbiornik Wilcza Wola, w tym jego część, gdzie prowadzono prace. Na obecnym etapie brak możliwości oszacowania dokładnej liczby egzemplarzy, których dotyczy przedmiotowe zezwolenie. W związku z powyższym w sprawozdaniach zostanie uwzględniona szacunkowa powierzchnia populacji kotewki orzech wodny, jaka została usunięta w danym roku.

Niniejsza decyzja jest ważna do dnia 7 sierpnia 2026 r.

Uzasadnienie

Do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie zwróciło się PGW Wody Polskie Zarząd Zlewni w Stalowej Woli reprezentowane przez Dyrektora Pana Fabiana Ziębę wnioskiem z dnia 20 marca 2025 r., znak RS.ZPU.532.9.2025.MK, w sprawie wydania zezwolenia na wykonanie czynności zakazanych wobec dziko występujących gatunków roślin objętych ochroną.

Przedmiotowy wniosek został przedłożony w celu uzyskania zezwolenia na odstępstwo od zakazu umyślnego niszczenia, umyślnego zrywania lub uszkodzenia kotewki orzech wodny z powierzchni około 17,65 ha ze zbiornika wodnego Wilcza Wola, m. Wilcza Wola, gm. Dzikowiec. W opinii Wnioskodawcy kotewka orzech wodny negatywnie wpływa na jakość wody w zbiorniku wodnym, prowadząc do jego stopniowej degradacji. Gęste pokrycie powierzchni wody przez jej liście ogranicza dostęp światła do głębszych warstw, co w rezultacie prowadzi do spadku poziomu tlenu w wodzie. Niedobór tlenu jest groźny dla organizmów wodnych. Skutkiem niedotlenienia jest masowe padanie organizmów wodnych – latem 2024 r. zaobserwowano masowe padanie szczeżui wielkiej w tym zbiorniku.

Tutejszy Organ wezwaniem z dnia 3 kwietnia 2025 r. zwrócił się do Wnioskodawcy o przekazanie następujących informacji: przekazania dokumentacji fotograficznej przedmiotowego zbiornika wodnego obrazującej zaistniałą sytuację, przedstawienia analizy zagrożeń wnioskowanych czynności dla populacji kotewki orzecha wodnego w województwie podkarpackim oraz na zbiorniku Wilcza Wola oraz o wskazanie, czy w latach wcześniejszych dochodziło na tym zbiorniku do masowego padania organizmów wodnych.

W odpowiedzi Wnioskodawca pismem z dnia 16 kwietnia 2025 r., znak: RS.ZPU.532.8.2025.MK, wskazał, iż w obrębie zbiornika Wilcza Wola występuje duża populacja kotewki orzech wodny, która wynosi około 30 ha, natomiast obszar planowanych prac polegających na usunięciu roślin stanowić będzie około 17,65 ha, co oznacza, że roślina ta pozostanie w nienaruszonym stanie na powierzchni ponad 12 ha. W opinii Wnioskodawcy w ostatnich latach populacja kotewki na terenie województwa podkarpackiego uległa znacznemu wzrostowi – gatunek ten występuje na większej liczbie stanowisk. W związku z tym, w ocenie Wnioskodawcy, roboty nie będą stanowić zagrożenia dla populacji kotewki orzech wodny w województwie podkarpackim, jak i w obrębie ww. zbiornika. Ponadto wskazano, iż w sierpniu 2024 r. doszło na zbiorniku wodnym Wilcza Wola do masowego śnięcia małż (szczeżuja wielka) - przeprowadzone wówczas badania wody przez WIOŚ w Rzeszowie Delegatura w Tarnobrzegu oraz badania martwych i żywych małż przez Powiatowego Lekarza Weterynarii w Kolbuszowej nie wskazały jednoznacznej przyczyny spowodowania śnięcia małż. Sytuacja, która wydarzyła się w sierpniu ubiegłego roku na zbiorniku wodnym Wilcza Wola była pierwszą taką sytuacją w 35-letniej historii tego zbiornika.

Pismem z dnia 14 maja 2025 r. Zarząd Zlewni w Stalowej Woli przesłał dodatkowe informacje w przedmiotowej sprawie. W dokumentacji odniesiono się do zasadności prowadzenia prac podkreślając, że populacje *Trapa natans* gęsto pokrywające zbiornik prowadzą do obniżenia poziomu rozpuszczonego tlenu w wodzie, gdyż ograniczają penetrację światła słonecznego do toni wodnej, co zmniejsza intensywność fotosyntezy fitoplanktonu i roślin zanurzonych, które są głównymi producentami tlenu. Dodatkowo, intensywne oddychanie podwodnej biomasy roślinnej również przyczynia się do zużycia tlenu. Fizyczna bariera tworzona przez pływające liście oraz oddychanie samej rośliny są głównymi mechanizmami prowadzącymi do deficytu tlenu. Do pisma załączono wyniki badań

martwych małż przeprowadzonych dnia 21 sierpnia 2024 r. przez Państwowy Instytut Badawczy w Puławach. Wynika z nich, że na podstawie badań nie ustalono przyczyn zaistniałej sytuacji na zbiorniku.

Uznając ww. wyjaśnienia za niewystarczające tut. Organ pismem z dnia 20 maja 2025 r., znak: WPN.6400.5.2025.JSz.6, ponownie wezwał do uzupełnienia dokumentacji o przedstawienie analizy zagrożeń wnioskowanych czynności dla populacji kotewki orzech w województwie podkarpackim (w szczególności uwzględniając zbiornik Wilcza Wola), w tym wykazanie, że planowane działania nie są szkodliwe dla zachowania we właściwym stanie ochrony ww. gatunku oraz o rozważenie działań alternatywnych.

W nadesłanym uzupełnieniu z dnia 30 maja 2025 r. znacznie szerzej odniesiono się do ww. zagadnień, ponadto wnioskowania oparto na biologii kotewki orzech wodny a także obecnych trendach rozwoju populacji. Wyjaśniono, że gatunek ten, mimo statusu gatunku chronionego, wykazuje cechy, które w specyficznych warunkach mogą prowadzić do jego masowego rozwoju. Podkreślono także, że eutroficzny charakter zbiornika Wilcza Wola stwarza potencjalnie dogodne warunki dla rozwoju kotewki, która preferuje wody zasobne w składniki odżywcze. Nadmierna ekspansja tej rośliny np. poprzez zacienianie dna wpływa na roślinność podwodną, lub poprzez tworzenie gęstych płatów utrudniających wymianę gazową i przyczyniających się do deficytów tlenowych. W uzupełnieniu doprecyzowano także technologię prowadzenia prac oraz działania minimalizujące. Metoda usunięcia roślin ma polegać na wykorzystaniu łodzi wyposażonej w kosy, co umożliwi usunięcie roślin, zebranie ich wraz z orzechami i przetransportowanie do brzegu. Zebrany urobek zostanie skutecznie zutylizowany, aby zapobiec powrotowi biogenów do zbiornika. Wszystkie prace będą prowadzone pod ścisłym nadzorem przyrodniczym hydrobotanika. Nadzór ma obejmować m.in. monitoring stanu rozwoju rozet i dojrzewania orzechów kotewki w celu określenia optymalnego momentu koszenia (zanim orzechy oddzielią się od rozet i opadną na dno), a także kontrolę obecności innych cennych elementów przyrodniczych.

Ponadto nadesłane uzupełnienie podsumowuje, że ze względu na obserwowaną ekspansję kotewki orzech wodny w ostatnich latach, w tym na terenie województwa podkarpackiego (np. zbiorniki Stary Lubliniec i Wilcza Wola), oraz fakt, że prace nie obejmują całej populacji w zbiorniku, planowane działania nie będą stanowić zagrożenia dla zachowania populacji tych gatunków. Podkreśla się, że kotewka jest rośliną jednoroczną i w kolejnym roku nastąpi samoistne odnowienie populacji z banku nasion obecnych na dnie. Długowieczność nasion kotewki oznacza, że nawet po całkowitym usunięciu osobników dorosłych, populacja może się odrodzić w kolejnych latach.

Wyjaśniono także, że oprócz gatunków chronionych, w zbiorniku występuje roślinność pospolita, niepodlegająca ochronie, tj.: trzcina pospolita *Phragmites australis*, rzęsa drobna *Lemna minor*, pałka szerokolistna *Typha latifolia*, manna mielec *Glyceria maxima*.

Po przeanalizowaniu całości zgromadzonego materiału ustalono, co następuje.

Kotewka orzech wodny zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska w sprawie ochrony gatunkowej roślin jest gatunkiem objętym ochroną ścisłą wymagającym ochrony czynnej, który występuje w Polsce głównie w kotlinach podgórskich: Sandomierskiej, Oświęcimskiej i Śląskiej, w dorzeczu i bezpośrednim sąsiedztwie Wisły, Odry i Sanu, w górnym i środkowym odcinku ich biegu. Przez teren Polski przebiega północna granica zasięgu kotewki orzech wodny. W kraju jest ona gatunkiem zagrożonym (EN) (Kaźmierczakowa, Zarzycki, Mirek 2014) ze statusem najmniejszej troski (LC), umieszczony na czerwonej liście IUCN (Lansdown, R. 2011), w Europie ma status (NT) – bliski zagrożenia.

Zgodnie z regulacją prawną zawartą w art. 56 ust. 2 pkt 2, art. 56 ust. 4 pkt 2, w związku z art. 51 ust. 1 pkt 1, 2 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, w związku z § 1 pkt 1 lit a, §2 i § 6 ust. 1 pkt 1, 2 rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie ochrony gatunkowej roślin, na wykonywanie wnioskowanych czynności niezbędne

jest zezwolenie właściwego miejscowo regionalnego dyrektora ochrony środowiska – w odniesieniu do roślin objętych ochroną gatunkową, które wydawane jest w przypadku łącznego spełnienia trzech przesłanek, tj. braku rozwiązań alternatywnych, jeżeli wnioskowane czynności nie są szkodliwe dla zachowania we właściwym stanie ochrony dziko występujących populacji oraz jeśli spełniona jest jedna z przesłanek zawartych w punktach 1-7 art. 56 ust. 4 ustawy o ochronie przyrody.

Odnosząc się do przesłanki związanej z brakiem szkodliwości planowanych działań dla zachowania we właściwym stanie ochrony populacji dziko występujących analizowanego gatunku, tut. RDOŚ przychylił się do argumentacji przedstawionej przez Wnioskodawcę, w szczególności zawartej w nadesłanym uzupełnieniu, iż podjęte działania nie będą szkodliwe dla populacji kotewki orzech wodny zarówno w woj. podkarpackim, jak i w obrębie zbiornika Wilcza Wola. Podkreślić należy, że *Trapa natans* wykazuje tendencje do ekspansji na niektóre stanowiska.

Kotewka, choć historycznie rzadka, obecnie w niektórych regionach Polski wykazuje tendencje ekspansywne, co może być związane ze zmianami klimatycznymi lub poprawą jakości niektórych wód (np. ograniczeniem stosowania pestycydów). Jej zdolność do tworzenia gęstych płatów i duża produkcja biomasy, w połączeniu z preferencją do wód eutroficznych, może prowadzić do pogorszenia warunków tlenowych w niektórych zbiornikach. Orzechy dojrzewają od połowy sierpnia do września, opadają na dno zbiornika i kiełkują następnej wiosny. Nasiona kotewki charakteryzują się długą żywotnością, mogą pozostawać w stanie spoczynku w osadach dennych nawet do 12 lat. Pojedyncze nasiono może dać początek 10-15 rozetom, a każda rozeta może wytworzyć do 15-20 nasion. Historycznie, kotewka orzech wodny w Polsce występowała głównie w dorzeczu górnej Wisty i dolnego Sanu oraz górnej i środkowej Odry. W województwie podkarpackim jej obecność jest zatem naturalnie uwarunkowana. Najnowsze dane florystyczne (na podstawie: „Nowe stanowiska roślin naczyniowych Polski” (T. Wójcik i in., „Wiadomości Botaniczne”, 2023 r.) opisują dwa nowe stanowiska na Podkarpaciu. Pierwsze zlokalizowane jest w Buszkowicach, w starorzeczu Sanu. Co istotne, populacja ta powstała w wyniku celowego przeniesienia orzechów w ramach działań związanych z odmulaniem Zbiornika Rzeszowskiego. W 2021 r., po wysiewie nasion, populacja liczyła około 200 osobników, jednak w kolejnych latach obserwowano jej spadek (ok. 150 osobników w 2022 r., ok. 30 rozet w 2023 r.) prawdopodobnie z powodu suszy i niskiego stanu wody w 2022 r. Drugie nowe stanowisko znajduje się w Rzeczycy Okrągłej (powiat stalowowolski), w stawie rybnym będącym dawnym starorzeczem Sanu. W 2023 r. populacja liczyła tam około 100 osobników. Publikacja Instytutu Ochrony Przyrody PAN „Kotewka orzech wodny *Trapa natans* L. — chroniony gatunek w natarciu?” potwierdza, że obecnie w Polsce kotewka powraca na swoje historyczne stanowiska, obejmując pas od Odry przez południową Polskę aż po Przemyśl, a także pojawia się na nowych lokalizacjach.

Jako warianty alternatywne rozważono m.in. metodę chemiczną usuwania ww. rośliny, jednak jak wyjaśniono niesie ona ze sobą największe ryzyko negatywnych skutków. Stosowanie herbicydów w ekosystemach wodnych jest wysoce kontrowersyjne i często niedopuszczalne ze względu na ryzyko skażenia wody i negatywnego wpływu na organizmy wodne. Wykluczono także działania mechaniczne, związane z odmuleniem dna, gdyż prowadzić one będą do redukcji banku nasion kotewki orzech wodny. Ponadto proces usuwania (zwłaszcza mechanicznego) może prowadzić do resuspensji osadów dennych, zmętnienia wody i uwolnienia zmagazynowanych w osadach biogenów, co paradoksalnie może nasilić problemy z jakością wody i prowadzić do wtórnych zakwitów glonów. Rozważano także metody biologiczne - wprowadzenie gatunków roślinożernych, takich jak amur biały *Ctenopharyngodon idella*, w celu kontroli roślinności wodnej. Metoda ta jest jednak obciążona wysokim ryzykiem. Amur biały jest gatunkiem obcym, który może niekorzystnie wpływać na rodzimą florę i faunę, niszcząc również pożądane gatunki roślin i zmieniając strukturę ekosystemu. Stosowanie tej metody

w przypadku chronionych gatunków rodzimych jest wysoce problematyczne. Natomiast instalacja mat zacieniających lub sadzenie roślinności brzegowej w celu ograniczenia dostępu światła do wody może hamować rozwój niektórych roślin wodnych. Metoda ta jest jednak mało selektywna i może wpływać na cały ekosystem zbiornika. Planowana do wykoszenia powierzchnia 17,65 ha jest optymalnym rozwiązaniem.

Zbiornik Wilcza Wola jest zbiornikiem przepływowym na rzece Łęg, obecnie silnie zeutrofizowanym i wyptyconym, co prowadzi do problemów z jakością wody, w tym deficytów tlenu i śnięcia ryb. Planowane działania są motywowane koniecznością poprawy warunków tlenowych w zbiorniku, zapobiegania dalszym śnięciom małż (jak latem 2024 r., kiedy to ze zbiornika usunięto kilkaset kilogramów martwych małż), ograniczenia negatywnego wpływu zwartej pokrywy kotewki na ekosystem (ograniczenie światła, wzrost materii organicznej) oraz realizacją zadań statutowych związanych z utrzymaniem wód. Usunięcie biomasy roślinnej z ekosystemu oznacza usunięcie zmagazynowanych w niej związków biogenych (azotu i fosforu), co teoretycznie może mieć pozytywny wpływ na bilans tych pierwiastków w zbiorniku i ograniczać eutrofizację. Niektóre rośliny wodne mają zdolność akumulacji zanieczyszczeń - *Trapa natans* może akumulować kadm i miedź. Teoretycznie, kontrolowany zbiór biomasy tej rośliny mógłby przyczynić się do usuwania tych substancji z ekosystemu.

Reasumując, w przedmiotowej sprawie wnioskodawca nie jest w stanie przeprowadzić działań alternatywnych, wnioskowane czynności nie będą szkodliwe dla zachowania we właściwym stanie ochrony dziko występujących populacji przedmiotowych gatunków oraz wynikają zgodnie z art. 56 ust. 4 pkt 2 ustawy o ochronie przyrody z konieczności ograniczenia poważnych szkód w odniesieniu do upraw rolnych, inwentarza żywego, lasów, rybostanu, wody lub innych rodzajów mienia, przyczyniają się bowiem do ograniczenia śnięcia małż na zbiorniku Wilcza Wola.

Zgodnie z regulacją prawną zawartą w art. 96 ust. 1 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2024 r., poz. 1112), organ właściwy do wydania decyzji wymaganej przed rozpoczęciem realizacji przedsięwzięcia innego niż przedsięwzięcie mogące znacząco oddziaływać na środowisko, które nie jest bezpośrednio związane z ochroną obszaru Natura 2000 lub nie wynika z tej ochrony, jest obowiązany do rozważenia, przed wydaniem tej decyzji, czy przedsięwzięcie może znacząco oddziaływać na obszar Natura 2000.

Zbiornik Wilcza Wola położony jest w granicach obszaru Natura 2000 Puszcza Sandomierska PLB180005. Kotewka orzech wodny nie należy jednak do gatunków „naturowych”. Organ wydający niniejszą decyzję stwierdził, że wnioskowane czynności z uwagi na ich charakter, nie będą miały potencjalnie znacząco negatywnego wpływu na ww. obszar Natura 2000, jego przedmioty i cele ochrony, integralność obszaru jak również na spójność sieci obszarów Natura 2000.

Uwzględniając powyższe orzeczono jak w sentencji.

Informacja o złożonym wniosku w sprawie wydania zezwolenia na odstępstwa od zakazów w stosunku do gatunków dziko występujących zwierząt objętych ochroną została umieszczona w publicznie dostępnym wykazie danych o dokumentach zawierających informacje o środowisku i jego ochronie prowadzonym przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie w formularzu pod numerem 482/2025.

Do niniejszego wniosku zostało dołączone potwierdzenie uiszczenia opłaty skarbowej w kwocie 82 zł na konto Urzędu Miasta Rzeszowa.

P o u c z e n i e

Od niniejszej decyzji, na mocy art. 127 § 1 i 2 oraz art. 129 § 1 i 2 kpa, służy stronie odwołanie do Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie za pośrednictwem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie w terminie do 14 dni od daty jej doręczenia.

Zgodnie z art. 127a § 1 kpa w trakcie biegu terminu do wniesienia odwołania strona może zrzec się prawa do wniesienia odwołania wobec organu administracji publicznej, który wydał decyzję.

W myśl art. 127a § 2 ww. ustawy, z dniem doręczenia organowi administracji publicznej oświadczenia o zrzeczeniu się prawa do wniesienia odwołania przez ostatnią ze stron postępowania, decyzja staje się ostateczna i prawomocna.

**ZASTĘPCA REGIONALNEGO DYREKTORA
OCHRONY ŚRODOWISKA W RZESZOWIE**

(-)

Agnieszka Marcela
Regionalny Konserwator Przyrody w Rzeszowie
(podpisano bezpiecznym podpisem elektronicznym)

Otrzymują:

- 1) PGW Wody Polskie Zarząd Zlewni w Stalowej Woli,
- 2) Aa.